

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek

w sprawie z powództwa J. I.
przeciwko Zespołowi Szkół Ogólnokształcących nr [...] w G.
z udziałem Fundacji z siedzibą w W.
o odszkodowanie w związku z naruszeniem zasad równego traktowania
w zatrudnieniu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 28 listopada 2023 r.,
w przedmiocie rozważenia kwestii dopuszczalności wniosku Fundacji z siedzibą w
W. z dnia 25 kwietnia 2023 r. o zbadanie spełnienia przez sędziów Sądu
Najwyższego Romualda Dalewskiego, Renatę Żywicką i Leszka Bieleckiego
wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie
I PSKP 33/22,
na podstawie art. 29 § 5 – 11, 14 i 24 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie
Najwyższym (jedn. tekst: Dz.U. z 2023 r. poz. 109),

postanowił:

- 1. odrzucić wniosek;**
- 2. zawiadomić o odrzuceniu wniosku Okręgową Radę
Adwokacką w W.;**
- 3. odpis wniosku dołączyć do akt sprawy I PSKP 33/22 jako
pismo stanowiące wniosek z art. 49 § 1 k.p.c.**

UZASADNIENIE

Pełnomocnik Fundacji z siedzibą w W., w piśmie procesowym z dnia 25 kwietnia 2023 r., na podstawie art. 29 § 5 - 9 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, wniósł o stwierdzenie, że sędziowie Sądu Najwyższego: Renata Żywicka, Romuald Dalewski i Leszek Bielecki, wyznaczeni do rozpoznania sprawy o sygn. akt I PSKP 33/22, nie spełniają wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących ich powołaniu i postępowania po powołaniu.

W wyniku losowania składu orzekającego do rozpoznania tego wniosku i przy uwzględnieniu postanowień Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2023 r. i z dnia 21 czerwca 2023 r. o połączeniu do wspólnego rozpoznania wniosków zarejestrowanych w sprawach I PUB 2/23 i I PUB 3/23 ukształtował się następujący skład orzekający: Dawid Miąsik (przewodniczący), Piotr Mirek (sprawozdawca), Andrzej Siuchniński, Kamil Zaradkiewicz i Paweł Czubik. Jako zastępcy członków składu orzekającego zostali wylosowani Jacek Widło i Dariusz Zawistowski.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje:

Zgodnie z art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 7, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Przepis art. 29 § 9 tejże ustawy nakazuje natomiast, aby wniosek w tym przedmiocie czynił zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierał żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa w § 5, a także przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie.

Wniosek, który nie spełnia wskazanych wymagań podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych.

Sytuacja taka zachodzi w niniejszej sprawie. Analiza treści wniosku, jednoznacznie wskazuje, że nie spełnia on wymogów wskazanych w art. 29 § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym. W orzecnictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełniania przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie.

To oznacza, że „nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (w szczególności czynności jurysdykcyjnych, prejurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi w sferze publicznej czy innej działalności publicznej), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2022 r., III CB 5/22 oraz przytoczone tam orzecnictwo).

Patrząc z tej perspektywy na treść wniosku stwierdzić trzeba, że eksponowane we wspólnej dla wszystkich sędziów objętych wnioskiem części jego uzasadnienia okoliczności mają charakter generalny i odnoszą się do systemowej – instytucjonalnej wadliwości powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). Podniesienie tego rodzaju okoliczności nie stanowi realizacji obowiązku z art. 29 § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym. Oceny tej nie zmienia podnoszony we wniosku fakt, że skarżącą kasacyjnie w niniejszej sprawie jest Fundacja, która wielokrotnie publicznie wskazywała na to, że wprowadzane w ostatnich latach nowelizacje dotyczące funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości stoją w sprzeczności ze standardami wynikającymi z Konstytucji RP, EKPCz oraz prawa unijnego i

wskazywała na nieprawidłowości dotyczące obsadzania stanowisk sędziowskich, w tym w Sądzie Najwyższym, z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na mocy zmian legislacyjnych wprowadzonych w 2017 r. Prezentowanie takiego stanowiska w debacie publicznej nie jest niczym odosobnionym i ma również charakter generalny, odnoszący się do kwestii systemowych, a nie realiów konkretnych spraw. Prawdą jest, że we wniosku podnoszone są również pewne okoliczności dotyczące poszczególnych sędziów, mające towarzyszyć ich powołaniu – np. zarysowuje się przebieg wcześniejszej drogi zawodowej sędziego Romualda Dalewskiego, czy też podnosi się, że sędzia Renata Żywicka nie uzyskała rekomendacji zespołu oceniającego KRS, lecz nie czyni się tego w kontekście „okoliczności danej sprawy”, czego wymaga przepis art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym. To samo dotyczy faktu orzekania przez sędziów wymienionych we wniosku pomimo wielu orzeczeń ETPCz, TSUE oraz Sądu Najwyższego, w których stwierdzono, że powołanie na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw obarczone jest nieprawidłowościami, a orzekanie przez takich sędziów doprowadza do naruszenia standardów wynikających z prawa do sądu, określonych w Konstytucji RP, prawie europejskim oraz EKPCz. Okoliczność ta ma charakter generalny i dotyczy każdej rozpoznawanej przez takiego sędziego sprawy, a zatem nie wypełnia obowiązku przedstawienia okoliczności postępowania sędziego już po powołaniu w kontekście konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Odnieść to trzeba również do wskazanego we wniosku orzekania przez sędziego Renatę Żywicką w sprawie II PUO 41/22 i krytycznie ocenianego przez wnioskodawcę sposobu uzasadnienia wydanego w tej sprawie orzeczenia.

Zauważyć w końcu trzeba, że podnoszony w wniosku fakt wyłączenia sędziego Romualda Dalewskiego od rozpoznawania sprawy o sygn. I PSK 21/22 nie przesądza, iż w niniejszej sprawie zostały spełnione wymogi, o których mowa w art. 29 § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym. Podstawą wydania postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2022 r., I PSK 21/22, było stwierdzenie

wystąpienia przesłanek wyłączenia sędziego na zasadach ogólnych - w oparciu o przepisy art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 52 § 1 k.p.c., które nie są tożsame z zasadami określonymi w art. 29 ustawy o Sądzie Najwyższym.

Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, że złożony przez pełnomocnika Fundacji wniosek o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziów Sądu Najwyższego - Renatę Żywicką, Romualda Dalewskiego i Leszka Bieleckiego nie czyni zadość wymaganiom z art. 29 § 9 ustawy o Sądzie Najwyższym i dlatego podlega odrzuceniu.

Orzekając o odrzuceniu wniosku, Sąd Najwyższy podziela stanowisko wyrażane w jego orzecznictwie, zgodnie z którym ustawowa konstrukcja wniosku z art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym w sposób istotny zawęża stronie możliwość weryfikacji stopnia, w jakim zapewnione jest jej prawo podmiotowe do bezstronnego i niezawisłego sądu, wynikające z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz odpowiadającego mu w tym zakresie art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Ograniczenia w możliwości składania wniosku o badanie spełnienia przez sędziego SN wymogów niezawisłości i bezstronności, polegające na nakazie wskazania i wykazania dowodów ich braku wynikających łącznie z okoliczności powołania na stanowisko sędziego w Sądzie Najwyższym oraz z postępowania po powołaniu, pozbawiają stronę możliwości kwestionowania samoistnego skutku wynikającego z tej pierwszej przesłanki. Nakazują też odrzucić wnioski oparte tylko na jednym z tych elementów, w szczególności pierwszym z nich (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 stycznia 2023 r., I ZB 58/22).

Jak słusznie się jednak wskazuje, w tym zakresie pozostaje jednak stronie nadal możliwość korzystania z procesowego, właściwego dla postępowania karnego czy postępowania cywilnego, trybu wyłączenia sędziego, wobec którego zachodzą w ocenie strony wątpliwości co do jego bezstronności w sprawie. Przepisy regulujące na gruncie procedur cywilnej i karnej instytucję wyłączenia sędziego muszą być wykładane w taki sposób, aby gwarantować stronie prawo do rozpoznania sprawy przez niezależny i bezstronny sąd, a zatem przy uwzględnieniu tego, czy rozpoznanie sprawy przez określonego sędziego będzie stanowiło o realizacji standardu niezależności i bezstronności, który jest gwarantowany przez

przepisy art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKPCz i art 47 Karty Praw Podstawowych (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2022 r., III KK 339/22; z dnia 17 stycznia 2023 r., III PSK 53/22; z dnia 22 marca 2023 r., III CB 2/23; z dnia 8 listopada 2023 r., I USK 91/23).

Treść pisma procesowego inicjującego niniejsze postępowanie testowe nie pozostawia wątpliwości, że intencją wnioskodawcy było również zbadanie tego aspektu bezstronności sędziów wyznaczonych do rozpoznania sprawy I PSKP 33/22 w trybie kodeksowej instytucji wyłączenia sędziego. Wynika to wprost z zawartego w wymienionym piśmie procesowym wniosku o wyłączenie SSN Renaty Żywickiej, SSN Romualda Dalewskiego i SSN Leszka Bieleckiego na podstawie art. 48 – 50 k.p.c.

Mając zatem na względzie treść wniosku i kierując się potrzebą zapewnienia stronie pełnego uprawnienia w zakresie realizacji konstytucyjnego prawa do sądu postąpić należało w sposób określony w pkt 3 postanowienia.

[SOP]

[ms]